

Ανάπτυξη δεξιοτήτων με το παιχνίδι

L.S. VYGOTSKY

ΝΟΥΣ
ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ

Η Ανάπτυξη των Ανώτερων

Ψυχολογικών Διαδικασιών

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΣΤΕΛΛΑ ΒΟΣΝΙΑΛΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

ANNA ΜΠΙΜΠΟΥ ΚΑΙ ΣΤΕΛΛΑ ΒΟΣΝΙΑΛΟΥ

GUTENBERG ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

Γιόχαν Χουιζίνγκα

Ο
άνθρωπος
και
το
παιχνίδι
(Homo ludens)

Μετάφραση:
Γεράσιμος Λυκιαρδόπουλος
Στέφανος Ροζάνης

γνώση

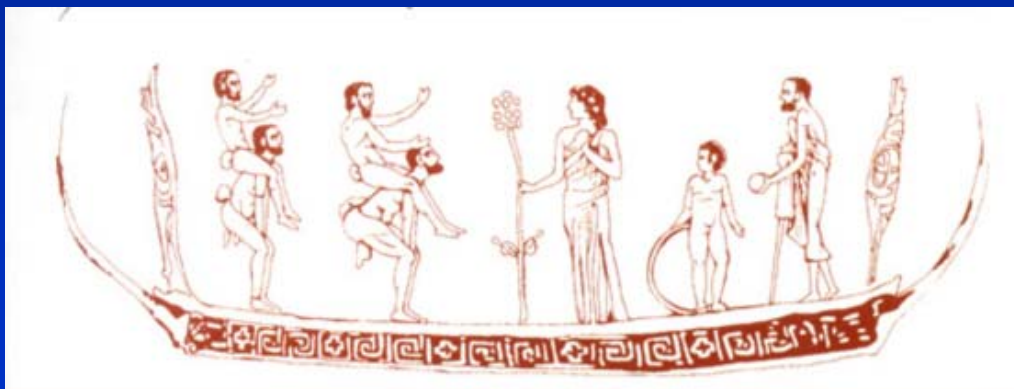
30 Νοεμβρίου 2010

Δ. Χατζηχαριστός - <http://www.cc.uoa.gr/~dhatzi/>
Ανάπτυξη δεξιοτήτων με το παιχνίδι

Διαφάνεια 2

«Το παιχνίδι είναι αρχαιότερο από τον πολιτισμό»

Johan Huizinga

Παιχνίδι....

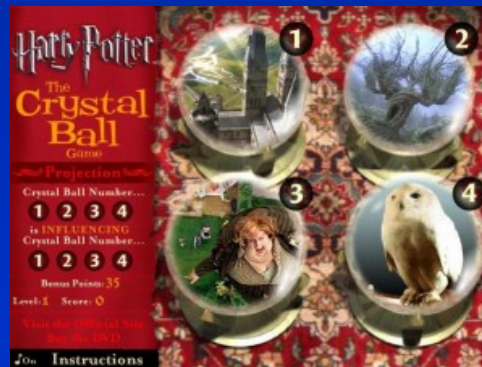

Johan Huizinga

Ο πολιτισμός γεννιέται από την έμφυτη τάση του ανθρώπου να παίζει, και οι διάφορες πολιτισμικές μορφές, από το δίκαιο και την φιλοσοφία ως την ποίηση και την τέχνη, μπορούν να κατανοηθούν ως εκδηλώσεις ή μεταμορφώσεις της ορμής προς το παιχνίδι.

Σύγχρονη σημασία ...

Διαδίκτυο

Αποτελεί επιτακτική ανάγκη σήμερα να
συνειδητοποιήσουμε το σημαντικό ρόλο
που διαδραματίζει το παιχνίδι στη
σωματική, διανοητική, συναισθηματική
και κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού

Προέλευση της λέξης «παιγνίδι»

Αρχαιοελληνική λέξη «Παιδιά».

Σημαίνει «ό,τι ανήκει ή ό,τι αναφέρεται
στο παιδί»

Johan Huizinga

Ορισμός...

Το παιχνίδι δεν επιδέχεται ακριβή
ορισμό από λογική, βιολογική
και αισθητική άποψη.

Το παιχνίδι είναι μια
λειτουργία ζωής

Johan Huizinga

Περιορίζομαστε στην περιγραφή των χαρακτηριστικών του παιχνιδιού

Η ανιδιοτελής ανάγκη των παιδιών να
βιώσουν το συναίσθημα της χαράς

«Το παιχνίδι παρεμβάλλεται στη ζωή ως
προσωρινή δραστηριότητα που ικανοποιεί
από μόνη της και τελειώνει μ' αυτό»

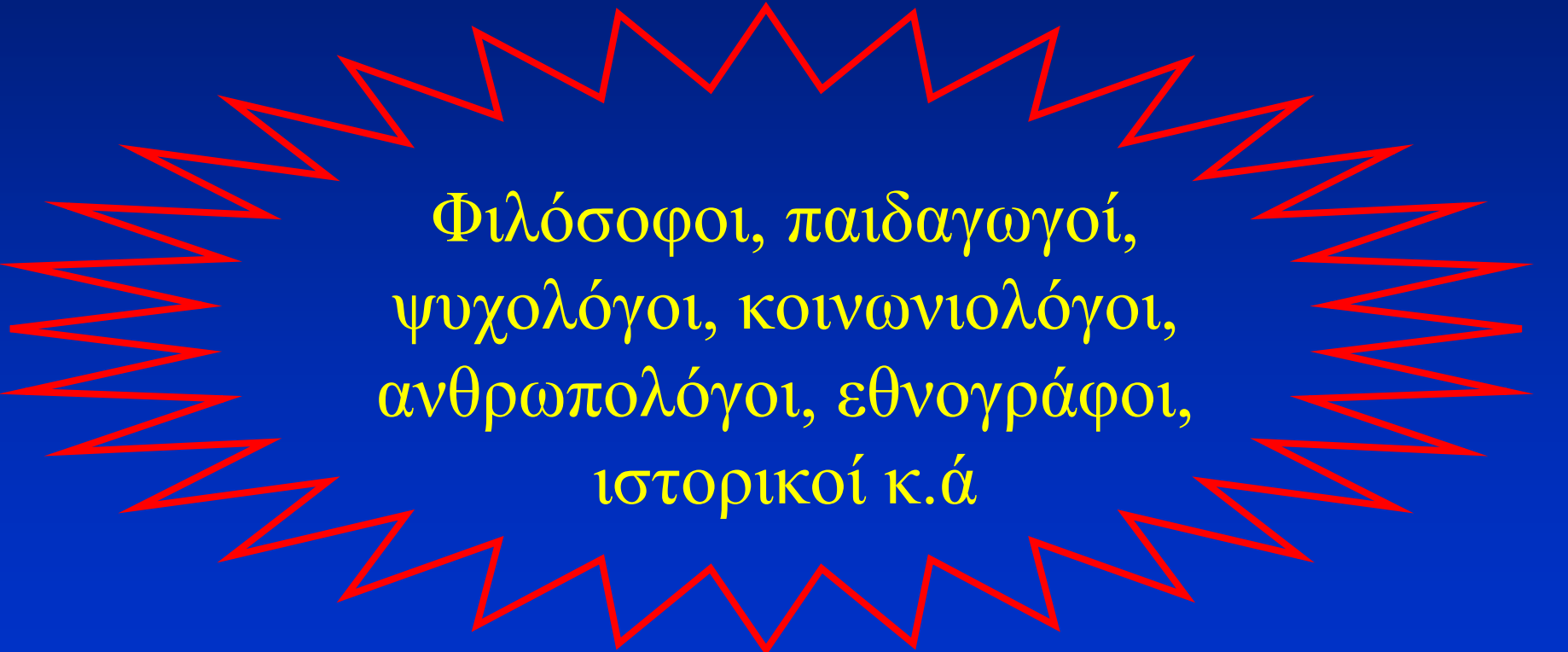
Johan Huizinga

Παιγνίδι και Αγώνας

Ο Huizinga θεωρεί την ορολογική ασυμφωνία μεταξύ αγώνα και παιγνιδιού στην ελληνική γλώσσα ως συμπτωματική αποτυχία να παραχθεί μια γενική έννοια που θα περιλάμβανε και τις δύο έννοιες

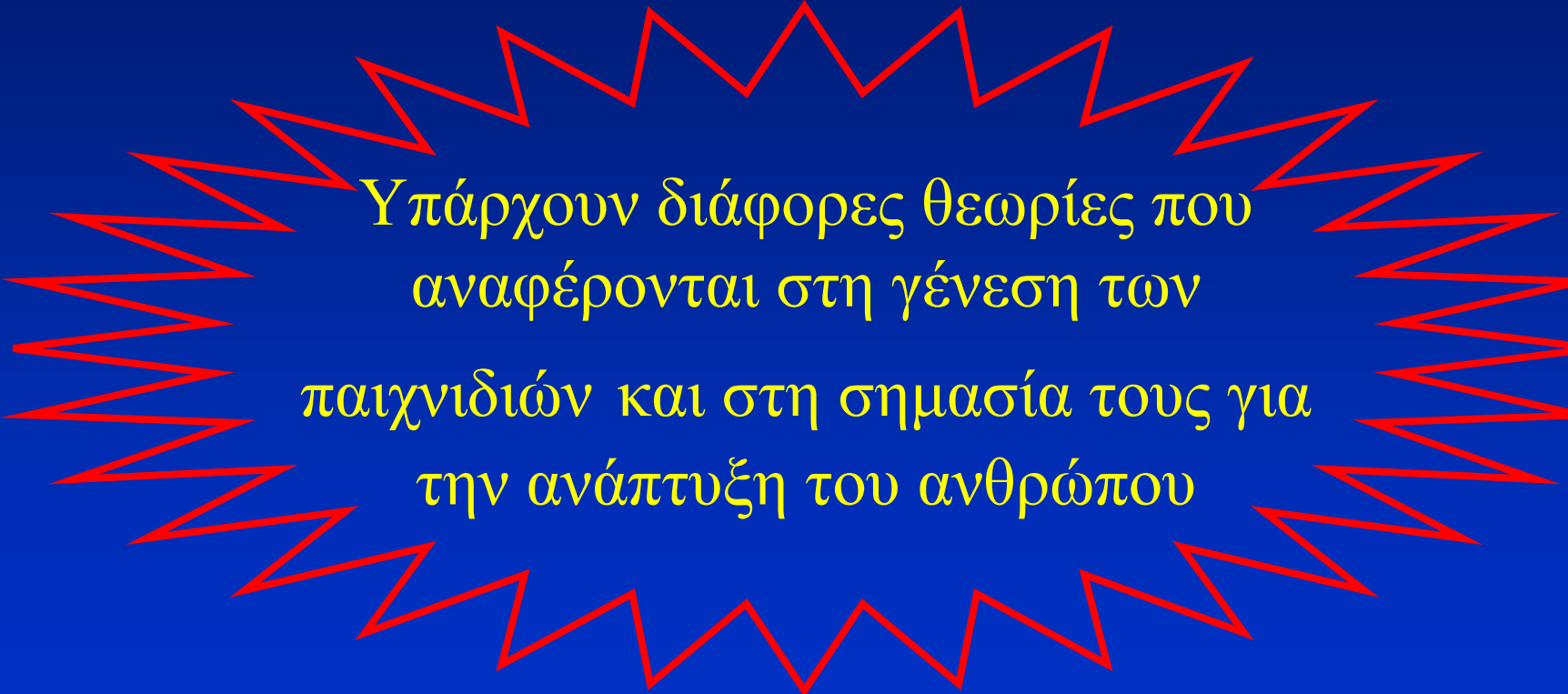
Τον αγώνα μπορούμε να τον περιλαμβάνουμε στην κατηγορία του παιγνιδιού???

Με τη μελέτη του παιχνιδιού ασχολήθηκαν

Φιλόσοφοι, παιδαγωγοί,
ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι,
ανθρωπολόγοι, εθνογράφοι,
ιστορικοί κ.ά

Θεωρίες για την προέλευση παιχνιδιών

Υπάρχουν διάφορες θεωρίες που αναφέρονται στη γένεση των παιχνιδιών και στη σημασία τους για την ανάπτυξη του ανθρώπου

Θεωρίες για τη βιολογική ερμηνεία του παιχνιδιού

Θεωρία φυσικής επιλογής ...

- Θεωρία πλεονάζουσας ενέργειας.
- Η Θεωρία της Προγονικής Κληρονομικότητας ή της «Ανακεφαλαίωσης».
- Η Θεωρία της Προπαρασκευής ή Αυτοαγωγής.

Ψυχαναλυτική θεωρία του παιγνιδιού...

Οι νατουραλιστικές απόψεις για το παιχνίδι άλλαξαν και πήραν ακραία βιολογική και συγχρόνως ακραία αντιδραστική μορφή από τους φροϋδιστές, οι οποίοι είδαν το παιχνίδι σαν εκδήλωση σκοτεινών βιολογικών και αντικοινωνικών τάσεων.

Κοτσακώστα και συν., 2000

Συμπεριφοριστικές θεωρίες για το παιχνίδι

Οι αντιλήψεις του Vygotsky για το παιχνίδι ...

Η χαρά δεν μπορεί να θεωρηθεί το κύριο
χαρακτηριστικό του παιχνιδιού.

Το παιδί παίζοντας
ικανοποιεί κάποιες ανάγκες.

Παιχνίδι $\Rightarrow$ ικανοποίηση αναγκών

- Τα πολύ μικρά παιδιά ικανοποιούν τις επιθυμίες τους άμεσα, δηλαδή μέσα σε ένα εξαιρετικά μικρό διάστημα μεταξύ της έκφρασης της επιθυμίας τους και της εκπλήρωσής της.
- Δεν υπάρχει παιδί κάτω των τριών ετών που να κάνει σχέδια για το μέλλον. Κατά την προσχολική όμως ηλικία, εμφανίζονται πολλές απραγματοποίητες τάσεις και επιθυμίες.

Braun, 1991, Vygotsky, 1997

Παιχνίδι ⇒ ικανοποίηση αναγκών

- Τα μικρά παιδιά βιώνουν την ένταση ανάμεσα σε επιθυμίες που μπορούν να ικανοποιηθούν μόνο μελλοντικά και στην απαίτηση για άμεση ικανοποίησή τους. Εδώ ακριβώς είναι που εμφανίζεται το παιχνίδι.
- Τα παιδιά λύνουν προσωρινά αυτήν την αντίφαση, που βιώνουν μέσα από το παιχνίδι. Επομένως το παιχνίδι θα πρέπει να γίνει αντιληπτό σαν φανταστική ικανοποίηση των απραγματοποίητων επιθυμιών.

Braun, 1991, Vygotsky, 1997

Η φαντασία είναι ένας νέος
σχηματισμός στη συνείδηση του
παιδιού, η οποία εμφανίζεται στον
τρίτο χρόνο της παιδικής ηλικίας και
απουσιάζει τελείως από τα ζώα.

Braun, 1991, Vygotsky, 1997

Η αντίληψη, ότι το παιδί συμπεριφέρεται
σε μια φανταστική κατάσταση χωρίς
κανόνες, είναι λανθασμένη.

Δεν υπάρχει παιχνίδι χωρίς κανόνες

Ο ρόλος που το παιδί υποδύεται και η
σχέση του με το αντικείμενο θα πηγάζει
πάντα από τους κανόνες.

Vygotsky 1997, σελ.161

Στην προσχολική
ηλικία

Κάθε φανταστική κατάσταση
ορίζεται από κανόνες συμπεριφοράς

Στην σχολική
ηλικία

Κάθε παιχνίδι με κανόνες δημιουργεί
μια φανταστική κατάσταση

Πώς συνδέεται όμως το παιχνίδι με την ανάπτυξη;

Το παιχνίδι δημιουργεί μια Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης του παιδιού

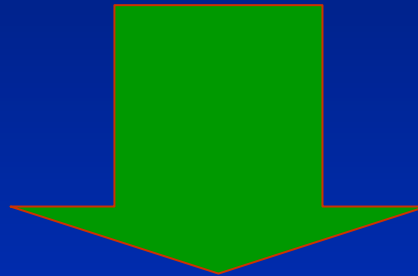
(Vygotsky, 1997, σελ.215-216)

Ζώνη Επικείμενης Ανάπτυξης

«Αντιστοιχεί στην απόσταση ανάμεσα στο πραγματικό αναπτυξιακό επίπεδο, όπως αυτό καθορίζεται από την ανεξάρτητη επίλυση προβλημάτων, και στο επίπεδο δυνάμει ανάπτυξης, όπως αυτό καθορίζεται από την επίλυση προβλημάτων κάτω από την καθοδήγηση των ενηλίκων ή σε συνεργασία με πιο ικανούς συνομηλίκους»

(Vygotsky, 1997, σελ.215-216)

Το παιδί στο παιχνίδι του ξεπερνά την ηλικία του, μετακινείται πέρα από την καθημερινή του συμπεριφορά και μοιάζει να γίνεται ένα κεφάλι ψηλότερο απ' ότι είναι.

Το παιχνίδι αποτελεί μια μέγιστη πηγή ανάπτυξης, που περιέχει όλες τις αναπτυξιακές τάσεις συμπυκνωμένες.

(Vygotsky, 1997, σελ.215-216)

Στη σωματική ανάπτυξη

Στη διανοητική ανάπτυξη

Επίδραση
παιγνιδιού

Στην αισθητική αγωγή

Στην ηθική-κοινωνική
ανάπτυξη

Φυσική κατάσταση

Επίδραση παιχνιδιών
στη σωματική ανάπτυξη

Στη στάση του σώματος

Ενίσχυση της υγείας

Ταξινόμηση των παιχνιδιών

- Κατασκευαστικά
- Μιμητικά (θεματικά)
- Διδακτικά
- Κινητικά
(Rudik)

Κατηγορίες κινητικών παιχνιδιών

- Ατομικά
- Ομαδικά

Κατηγορίες κινητικών παιχνιδιών

- Ελεύθερα
- Οργανωμένα

Κατηγορίες κινητικών παιχνιδιών

- Απλά
- Σύνθετα

Κατηγορίες απλών κινητικών παιχνιδιών

- ✓ Παιχνίδια με τραγούδι
- ✓ Παιχνίδια προσανατολισμού
- ✓ Παιχνίδια στα τέσσερα
- ✓ Δρομικά παιχνίδια
- ✓ Παιχνίδια αλτικότητας

Προϋποθέσεις για καλή διεξαγωγή παιχνιδιών

- Επιλογή κατάλληλου χώρου.
- Γνώση καθοδήγησης της ομάδας.
- Ύπαρξη συνθηκών ασφαλείας.
- Σωστή επιλογή και χρησιμοποίηση των οργάνων.

Το παιχνίδι στο ημερήσιο πρόγραμμα φυσικής αγωγής

- Προθέρμανση: παιχνίδια ενεργοποίησης
- Κύριο μέρος: παιχνίδια που συμβάλουν στην τελειοποίηση τεχνικής αθλημάτων
- Τελικό μέρος: παιχνίδια χαλάρωσης επαναφοράς σε κατάσταση ηρεμίας

Έρευνα

(Puczynski, Janusz)

Συμπεράσματα

1. Οι μαθητές αποδέχονται τα παιχνίδια στα πλαίσια της Φυσικής Αγωγής και συμμετέχουν με ευχαρίστηση σ' αυτά.
2. Με βάση τη γνώμη των μαθητών τα παιχνίδια θα πρέπει να περιλαμβάνονται στα περισσότερα ημερήσια προγράμματα.
3. Να δίνεται μεγαλύτερη προσοχή στην εμπέδωση των παιχνιδιών ώστε τα παιδιά να μπορούν να ασχολούνται μ' αυτά και εκτός σχολείου.

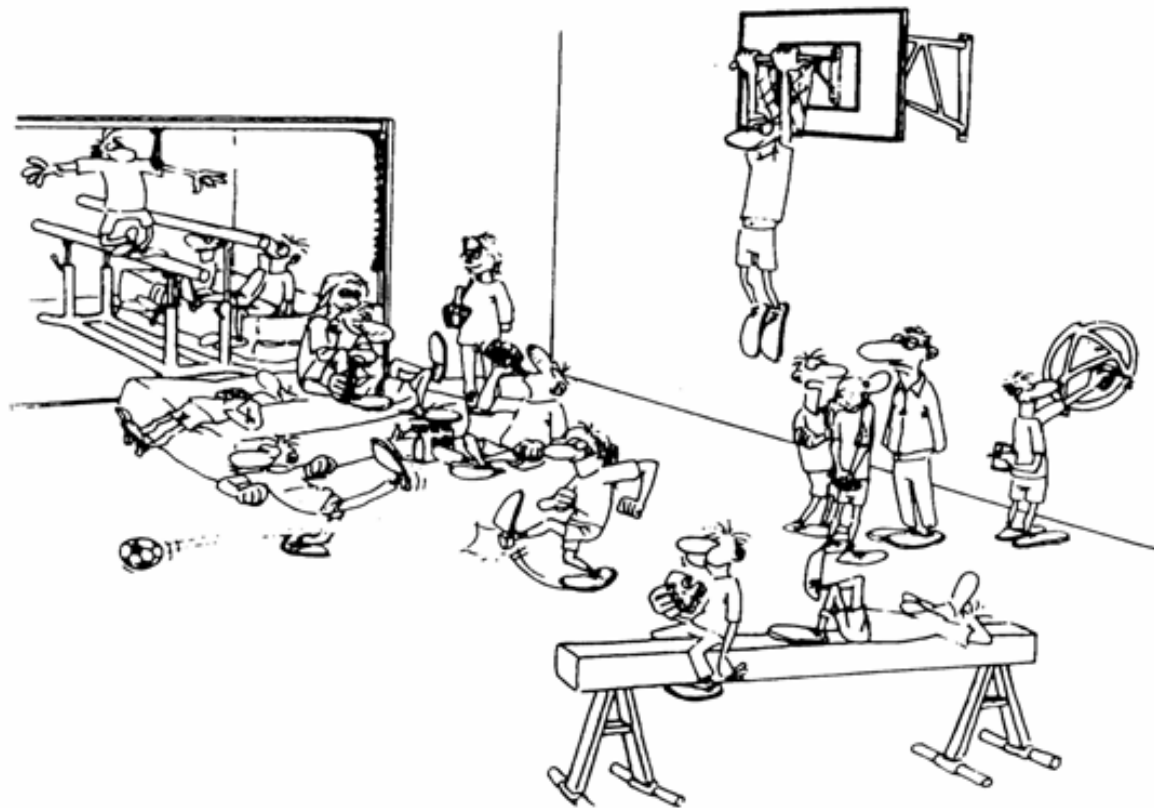

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

Βιβλιογραφία

- Braun K., (1991). Play and Ontogenesis. In Tolman W. and W. Maiers (eds.), *Critical Psychology. Contribution to an Historical Science of the Subjects*. Cambridge University Press: Cambridge.
- Κοτσακώστα Μ., Καρανταΐδου Στ., Μιχαλόπουλος Γ., & Σωμαράκης Σ. (2000). Το παιχνίδι στη θεωρία του Βυγκότσκι. *Virtual School, The sciences of Education Online*, τόμος 2, τεύχος 1.
- Χουϊζίνγκα, Γ. (1989). *Ο άνθρωπος και το παιχνίδι (Homo ludens)*. Γνώση: Αθήνα.
- Vygotsky L.S., (1997) *Νους στην κοινωνία*. Gutenberg: Αθήνα.

Διδακτική Φυσικής Αγωγής

Δημήτρης Χατζόπουλος
Dr. Sportwissenschaften

Μέθοδοι διδασκαλίας αθλοπαιδιών

Οι μέθοδοι με τις οποίες διδάσκονται οι αθλοπαιδιές είναι:

- **Η μέθοδος των δεξιοτήτων.** Στη μέθοδο αυτή πρώτα διδάσκονται με ασκήσεις οι δεξιότητες που εφαρμόζονται στην αθλοπαιδιά και μετά η τακτική συμπεριφορά.
- **Η μέθοδος των διδακτικών παιχνιδιών.** Στη μέθοδο των διδακτικών παιχνιδιών πρώτα διδάσκεται η τακτική συμπεριφορά μέσω τροποποιημένων παιχνιδιών και μετά οι δεξιότητες με ασκήσεις.
- **Η μέθοδος του παιχνιδιού.** Στη μέθοδο αυτή, ο εκπαιδευτικός διδάσκει τις δεξιότητες και την τακτική συμπεριφορά αποκλειστικά μέσω ειδικά τροποποιημένων παιχνιδιών.

Η διαφορά στις αναφερόμενες μεθόδους διδασκαλίας έγκειται

- ✓ στη σειρά διαδοχής της διδασκαλίας των δεξιοτήτων και της τακτικής συμπεριφοράς (ποιο θα διδαχθεί πρώτα και ποιο αργότερα)
- ✓ στον τρόπο με τον οποίο διδάσκονται οι δεξιότητες και η τακτική συμπεριφορά. Δηλ. με ασκήσεις, με παιχνίδια ή και με τα δυο.

Πως διδάσκουμε συνήθως αθλοπαιδιές στο σχολείο;

**Προθέρμανση
Ασκήσεις
10΄ παιχνίδι**

Φιλοσοφία μεθόδου δεξιοτήτων

Η φιλοσοφία της συγκεκριμένης μεθόδου των δεξιοτήτων στηρίζεται στην άποψη, ότι για να παίξει κάποιος μια αθλοπαιδιά, θα πρέπει πρώτα να μάθει να εκτελεί καλά τις δεξιότητες της αθλοπαιδιάς.

Όταν κάποιος γνωρίζει τις δεξιότητες μιας αθλοπαιδιάς, θεωρείται ότι μπορεί να παίξει και το παιχνίδι.

Προβλήματα της μεθόδου των δεξιοτήτων

Πολλά παιδιά, ενώ είναι σε θέση να εκτελέσουν τις δεξιότητες, δεν συμμετέχουν αποτελεσματικά στο παιχνίδι γιατί

- Όταν έχουν στην **κατοχή τους τη μπάλα**, δεν γνωρίζουν πότε και ποια δεξιότητα πρέπει να εφαρμόσουν.
- όταν **δεν έχουν στην κατοχή τους τη μπάλα** δεν γνωρίζουν τι να κάνουν. Δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις, όπου οι μαθητές διαμαρτύρονται, γιατί π.χ. δεν δέχονται ποτέ πάσα και στο τέλος απομακρύνονται απογοητευμένοι από το παιχνίδι.
- «Κύριε, **πότε θα παίξουμε;**»

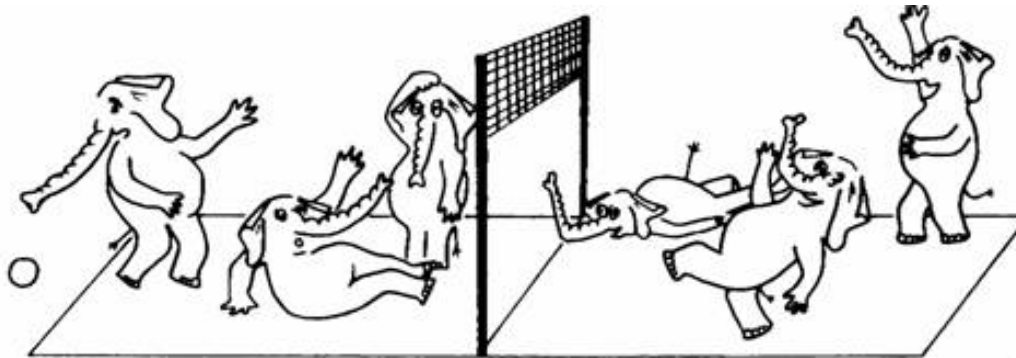
Διδασκαλία αθλοπαιδιών με τη μέθοδο των παιχνιδιών

Φιλοσοφία της μεθόδου των διδακτικών παιχνιδιών

Η φιλοσοφία της μεθόδου των παιχνιδιών είναι, ότι

- πρώτα διδάσκουμε με ειδικά **τροποποιημένα παιχνίδια** πώς παίζεται η αθλοπαιδιά (δηλ. τακτική συμπεριφορά)
- και μετά διδάσκουμε με **ασκήσεις** τις δεξιότητες της αθλοπαιδιάς.

Τα πλεονεκτήματα της μεθόδου των παιχνιδιών σε σχέση με τη μέθοδο των δεξιοτήτων είναι:

- Τα παιδιά ικανοποιούν από την αρχή την ανάγκη τους για παιχνίδι.
- Κατά τη διάρκεια του τροποποιημένου παιχνιδιού, διαπιστώνουν ότι δεν μπορούν να εκτελέσουν σωστά τις δεξιότητες, οπότε είναι ευκολότερο για τον εκπαιδευτικό να τους πείσει να ασχοληθούν στη συνέχεια με τις ασκήσεις.
- Τα παιδιά μαθαίνουν την τακτική συμπεριφορά και τις δεξιότητες παίζοντας (Χατζόπουλος, Βαρσάμης & Κοφτερού, 2003).

Άλλωστε, η καλύτερη μέθοδος για να μάθει κανείς ένα παιχνίδι, είναι να παίξει το παιχνίδι!

Βασικές τακτικές συμπεριφορές

Διατήρηση κατοχής μπάλας

Δημιουργία χώρου στην επίθεση

Επίθεση στην εστία

Άμυνα χώρου-ζώνης

Άμυνα στην εστία και

Επανεκκίνηση παιχνιδιού (κόρνερ, αράουτ κτλ.)

Chatzopoulos D., Drakou A., Kotzamanidou M. & Tsormbatzoudis H. (2006). Girls' soccer performance and motivation: games vs technique approach. *Perceptual and Motor Skills*, 103, 463-470.

Griffin, L., Mitchell, S., & Oslin, J. (1997) *Teaching sport concepts and skills: tactical games approach*. Champaign, IL, Human Kinetics.

Πλάνο με τη μέθοδο των διδακτικών παιχνιδιών

Θέμα

Σε σχέση με την τακτική συμπεριφορά, οι μαθητές θα μάθουν να κινούνται στον κενό χώρο για να δεχτούν μια πάσα. Συγκεκριμένα, θα μάθουν να τοποθετούνται πίσω και ανάμεσα από δυο αντιπάλους.

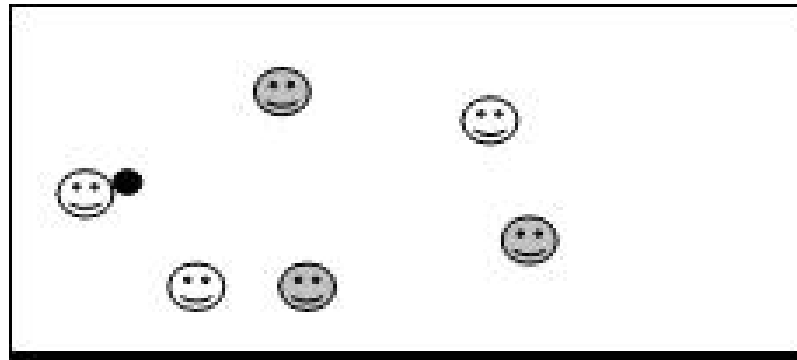
Σε σχέση με τις δεξιότητες, θα μάθουν την εκτέλεση της συρτής πάσας (8μ απόσταση).

Ποιοτικά κριτήρια εκτέλεσης της πάσας με το εσωτερικό του ποδιού για δεξιοπόδαρους:

- α) αριστερό πόδι λυγισμένο δίπλα από τη μπάλα,
- β) βλέμμα στο στόχο και μετά στη μπάλα και
- γ) χτυπάμε τη μπάλα στο κέντρο της με το εσωτερικό του ποδιού

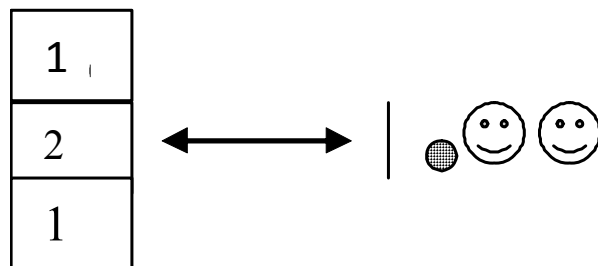

1. Διδακτικό παιχνίδι 3:3 για την «κίνηση στον κενό χώρο» (τακτική)

- Προσαρμογή του παιχνιδιού στις δυνατότητες των μαθητών
- Ανατροφοδότηση μόνο σε σχέση με την τακτική συμπεριφορά

2. Διδασκαλία συρτής πάσας

Ανατροφοδότηση σε σχέση με τα ποιοτικά κριτήρια
εκτέλεσης της πάσας

3. Παιχνίδι 4:4 με τερματοφύλακες

Αυθεντική αξιολόγηση

Αυθεντική αξιολόγηση είναι η αξιολόγηση του μαθητή σε συνθήκες παιχνιδιού (Miller & Keith, 2002). Για μια επιτυχημένη συμμετοχή στις αθλοπαιδιές εκτός από την εκτέλεση των δεξιοτήτων είναι σημαντικό ο μαθητής να γνωρίζει και την τακτική του παιχνιδιού (Grehaigne, Godbout & Bouthier (2001). Το αν κάποιος παίρνει τις κατάλληλες αποφάσεις κατά τη διάρκεια του παιχνιδιού δεν μπορεί να εκτιμηθεί/μετρηθεί με την εφαρμογή ενός τεστ. Το τεστ αξιολογεί είτε την ποιότητα εκτέλεσης μιας δεξιότητας είτε το αποτέλεσμα της εκτέλεσης. Γι αυτό προτείνεται εκτός από τα τεστ να εφαρμόζεται και η αυθεντική αξιολόγηση.

Τι μπορούμε να αξιολογήσουμε με την αυθεντική αξιολόγηση;

Η αυθεντική αξιολόγηση στηρίζεται στην παρατήρηση των μαθητών κατά τη διάρκεια ενός παιχνιδιού. Με την αυθεντική αξιολόγηση μπορούν να αξιολογηθούν:

- **Η καταλληλότητα των αποφάσεων** που παίρνει ένας μαθητής όταν έχει τη **μπάλα στην κατοχή του (τακτική συμπεριφορά)**. Για παράδειγμα, εάν δίνει πάσα σε συμπαίκτη που δεν είναι μαρκαρισμένος.
- **Η αποτελεσματική εκτέλεση των δεξιοτήτων** κατά τη διάρκεια του αγώνα (**τεχνική**). Για παράδειγμα εάν οι πάσες που εκτελεί βρίσκουν το στόχο τους (τον συμπαίκτη).
- **Οι κινήσεις που εκτελεί κάποιος χωρίς τη μπάλα (τακτική συμπεριφορά)**. Σε αυτή τη κατηγορία ανήκουν είτε αμυντικές είτε επιθετικές κινήσεις. Για παράδειγμα, στην επίθεση εάν κινείται στον κενό για να δεχτεί πάσα από συμπαίκτη.

Κριτήρια κατάλληλης απόφασης

- Ο παίχτης επιλέγει να δώσει πάσα σε ανοιχτό (ελεύθερο) συμπαίχτη.
- Ο παίχτης επιλέγει να σουτάρει όταν υπάρχει η ευκαιρία για σουτ.

Κριτήρια για την εκτέλεση των δεξιοτήτων

- Ο παίχτης υποδέχεται (σταματά) τη μπάλα και την ελέγχει.
- Η πάσα που εκτελεί ο παίχτης βρίσκει το στόχο.
- Το σουτ που εκτελεί ο παίχτης βρίσκει το στόχο.

Κριτήριο υποστήριξης συμπαίχτη με κατοχή μπάλας

- Ο παίχτης κινείται στον κατάλληλο (κενό) χώρο για να είναι σε θέση να δεχτεί μια πιθανή πάσα.

Όνομα	Απόφαση		Εκτέλεση δεξιότητας		Υποστήριξη	
	Σωστή	Λάθος	Σωστή	Λάθος	Σωστή	Λάθος

Πίνακας 1. Κάρτα κριτηρίων αξιολόγησης των βιντεοσκοπημένων αγώνων

Dokas, A., **Chatzopoulos**, D. & Tsitskaris, G. (2004). A comparison of two approaches to teaching games. *Journal of Movement and Training*, e-journal. Available online at: <http://journal.but.swi.uni-saarland.de/index.asp?lang=0>.

Chatzopoulos D., Drakou A., Kotzamanidou M. & Tsormbatzoudis H. (2006). Girls' soccer performance and motivation: games vs technique approach. *Perceptual and Motor Skills*, 103, 463-470.

Chatzopoulos, D. (2004). Taktik-Schule: Bewegen im freien Raum. *SportPraxis*, 3, 15-17.

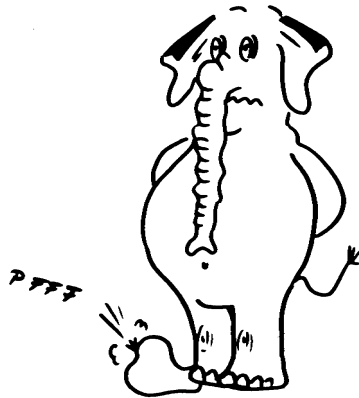
Χατζόπουλος, Δ. Βαρσάμης, Π. & Κοφτερού, Α. (2003). Διδασκαλία αθλοπαιδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση με διδακτικά παιχνίδια. *Αθλητική απόδοση και υγεία*, 2, 99-108.

Χατζόπουλος, Δ., Μιχαηλίδης, Χ. & Μουρατίδου, Κ. (2006). Σύγκριση δυο μεθόδων διδασκαλίας αθλοπαιδιών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. *Άθληση & Κοινωνία*, 43, 77-84.

Χατζόπουλος, Δ., Σκούφας, Δ., Μιχαηλίδης, Χ. & Κοτζαμανίδης, Χ. (2005). Αξιοπιστία και εγκυρότητα μιας μεθόδου αξιολόγησης της επίδοσης των μαθητών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης στο ποδόσφαιρο. *Φυσική Αγωγή & Αθλητισμός*, 58, 7-15.

Καλή συνέχεια

Γεια σας!

ΤΕΛΟΣ – ENDE – FINE- END